

SYLABUS
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2023-2026
(skrajne daty)
Rok akademicki 2024/2025 i 2025/2026

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu	Pedagogika
Kod przedmiotu*	
Nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Przyrodniczych
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Kolegium Nauk Społecznych, Instytut Pedagogiki
Kierunek studiów	Matematyka
Poziom studiów	studia I stopnia
Profil	ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	rok II, semestr 4; rok III, semestr 5
Rodzaj przedmiotu	specjalnościowy z grupy zajęć przygotowujących do wykonywania zawodu nauczyciela
Język wykładowy	język polski
Koordynator	dr Barbara Lulek
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	dr E. Barnaś-Baran dr B. Lulek dr A. Długosz dr Z. Frączek dr J. Meissner-Łozińska dr E. Tłuczek-Tadla dr M. Zielińska - Czopek

* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
4 i 5	30	30			30 warsztatów	4

1.2. Sposób realizacji zajęć

☒ **zajęcia w formie tradycyjnej**

☐ zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku): egzamin

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Brak

3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu

C ₁	Przygotowanie pedagogiczne studentów do wykonywania zawodu nauczyciela
C ₂	Przygotowanie studentów do adekwatnego reagowania na potrzeby uczniów
C ₃	Przygotowanie studentów do współpracy ze środowiskiem rodzinnym i lokalnym

3.2 Efekty uczenia się dla przedmiotu

EK (efekt uczenia się)	Treść efektu uczenia się zdefiniowanego dla przedmiotu	Odniesienie do efektów kierunkowych
STUDENT ZNA I ROZUMIE:		
EK_01	system oświaty: organizację i funkcjonowanie systemu oświaty, podstawowe zagadnienia prawa oświatowego, krajowe i międzynarodowe regulacje dotyczące praw człowieka, dziecka, ucznia oraz osób z niepełnosprawnościami, znaczenie pozycji szkoły jako instytucji edukacyjnej, funkcje i cele edukacji szkolnej, modele współczesnej szkoły, pojęcie ukrytego programu szkoły, alternatywne formy edukacji, zagadnienie prawa wewnątrzszkolnego, podstawę programową w kontekście programu nauczania oraz działania wychowawczo-profilaktyczne, tematykę oceny jakości działalności szkoły lub placówki systemu oświaty;	NW8, NW9
EK_02	rolę nauczyciela i koncepcje pracy nauczyciela: etykę zawodową nauczyciela, nauczycielską pragmatykę zawodową – prawa i obowiązki nauczycieli, zasady odpowiedzialności prawnej opiekuna, nauczyciela, wychowawcy i za bezpieczeństwo oraz ochronę zdrowia uczniów, tematykę oceny jakości pracy nauczyciela, zasady projektowania ścieżki własnego rozwoju zawodowego, rolę początkującego nauczyciela w szkolnej rzeczywistości, uwarunkowania sukcesu w pracy nauczyciela oraz choroby związane z wykonywaniem zawodu nauczyciela;	NW3
EK_03	wychowanie w kontekście rozwoju: ontologiczne, aksjologiczne i antropologiczne podstawy wychowania; istotę i funkcje wychowania oraz proces wychowania, jego strukturę, właściwości i dynamikę; pomoc psychologiczno-pedagogiczną w szkole – regulacje prawne, formy i zasady udzielania wsparcia w placówkach systemu oświaty, a także znaczenie współpracy rodziny ucznia i szkoły oraz szkoły ze środowiskiem pozaszkolnym;	NW1

EK_04	zasady pracy opiekuńczo-wychowawczej nauczyciela: obowiązki nauczyciela jako wychowawcy klasy, metodykę pracy wychowawczej, program pracy wychowawczej, style kierowania klasą, ład i dyscyplinę, poszanowanie godności dziecka, ucznia lub wychowanka, różnicowanie, indywidualizację i personalizację pracy z uczniami, funkcjonowanie klasy szkolnej jako grupy społecznej, procesy społeczne w klasie, rozwiązywanie konfliktów w klasie lub grupie wychowawczej, animowanie życia społeczno-kulturalnego klasy, wspieranie samorządności i autonomii uczniów, rozwijanie u dzieci, uczniów lub wychowanków kompetencji komunikacyjnych i umiejętności społecznych niezbędnych do nawiązywania poprawnych relacji; pojęcia integracji i inkluzji; sytuację dziecka z niepełnosprawnością fizyczną i intelektualną w szkole ogólnodostępnej, problemy dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu i ich funkcjonowanie, problemy dzieci zaniedbanych i pozbawionych opieki oraz szkolną sytuację dzieci z doświadczeniem migracyjnym; problematykę dziecka w sytuacji kryzysowej lub traumatycznej; zagrożenia dzieci i młodzieży: zjawiska agresji i przemocy, w tym agresji elektronicznej, oraz uzależnień, w tym od środków psychoaktywnych i komputera, a także zagadnienia związane z grupami nieformalnymi, podkulturami młodzieżowymi i sektami;	NW4 NW12
EK_05	sytuację uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi: specjalne potrzeby edukacyjne uczniów i ich uwarunkowania (zakres diagnozy funkcjonalnej, metody i narzędzia stosowane w diagnozie), konieczność dostosowywania procesu kształcenia do specjalnych potrzeb edukacyjnych uczniów (projektowanie wsparcia, konstruowanie indywidualnych programów) oraz tematykę oceny skuteczności wsparcia uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi;	NW5, NW6, NW10
EK_06	zasady pracy z uczniem z trudnościami w uczeniu się; przyczyny i przejawy trudności w uczeniu się, zapobieganie trudnościom w uczeniu się i ich wczesne wykrywanie, specyficzne trudności w uczeniu się – dysleksja, dysgrafia, dysortografia i dyskalkulia oraz trudności w uczeniu się wynikające z dysfunkcji sfery percepcyjno-motorycznej oraz zaburzeń rozwoju zdolności, w tym językowych i arytmetycznych, i sposoby ich przewyższania; zasady dokonywania diagnozy nauczycielskiej i techniki diagnostyczne w pedagogice;	NW5, NW6, NW10
EK_07	doradztwo zawodowe: wspomaganie ucznia w projektowaniu ścieżki edukacyjno-zawodowej, metody i techniki określania potencjału ucznia oraz potrzebę przygotowania uczniów do uczenia się przez całe życie.	NW6
Student potrafi:		
EK_08	wybrać program nauczania zgodny z wymaganiami podstawy programowej i dostosować go do potrzeb edukacyjnych uczniów	NU4
EK_09	zaprojektować ścieżkę własnego rozwoju zawodowego	NU1

EK_10	formułować oceny etyczne związane z wykonywaniem zawodu nauczyciela	NU1
EK_11	nawiązywać współpracę z nauczycielami oraz ze środowiskiem pozaszkolnym	NU12
EK_12	rozpoznawać sytuację zagrożeń i uzależnień uczniów	NU5
EK_13	zdiagnozować potrzeby edukacyjne ucznia i zaprojektować dla niego odpowiednie wsparcie	NU1
EK_14	określić przybliżony potencjał ucznia i doradzić mu ścieżkę rozwoju	NU1
Student jest gotów do:		
EK_15	okazywania empatii uczniom oraz zapewniania im wsparcia i pomocy	NK5
EK_16	profesjonalnego rozwiązywania konfliktów w klasie szkolnej lub grupie wychowawczej	NK7
EK_17	samodzielnego pogłębiania wiedzy pedagogicznej	NK4
EK_18	współpracy z nauczycielami i specjalistami w celu doskonalenia swojego warsztatu pracy	NK4 NK5

3.3 Treści programowe

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
1. Pedagogika jako nauka o wychowaniu i kształceniu człowieka.
2. Aksjologiczna warstwa procesu wychowania - ideał, cele i wartości.
3. Metody, formy, techniki i środki wychowania.
4. Praca opiekuńczo-wychowawcza nauczyciela.
5. Uwarunkowania procesu wychowania w wybranych środowiskach.
6. Trudności dydaktyczne uczniów.
7. Uczeń o specjalnych potrzebach edukacyjnych.
8. Nauczyciel – wychowawca. Obszary działania.
9. Kultura organizacyjna pracy szkoły.
10. Organizacja i funkcjonowanie systemu oświaty.

B. Problematyka ćwiczeń audytoryjnych i warsztatowych

Treści merytoryczne ćwiczeń audytoryjnych
1. Wybrane aspekty pracy nauczyciela – podstawa programowa, program nauczania, rozkład materiału.
2. Sposoby poznawania dzieci i młodzieży.
3. Psychospołeczne warunki skutecznego wychowania.
4. Szkolny program pracy wychowawczo-profilaktycznej.
5. Sytuacje trudne w szkole – sposoby przeciwdziałania.
6. Wspomaganie ucznia w wyborze ścieżki edukacyjno-zawodowej.
7. Współpraca nauczyciela z rodzicami i środowiskiem społecznym.
8. Ścieżka rozwoju zawodowego nauczyciela.
Treści merytoryczne zajęć warsztatowych i hospitacji
1. Analiza podstawowych aktów prawnych (ustawa, rozporządzenia) regulujących działalność szkół różnych typów.

2. Analiza organizacji pracy szkoły, statut szkoły – hospitacja w szkole
3. Sposoby poznawania dzieci i młodzieży. Praktyczne rozwiązania.
4. Psychospołeczne warunki skutecznego wychowania. Implikacje praktyczne.
5. Szkolny program pracy wychowawczo-profilaktycznej. Analiza wybranego programu.
6. Sytuacje trudne w szkole. Projektowanie sposobów przeciwdziałania.
7. Projekt dowolnie wybranych form zajęć wychowawczych (etap szkoły podstawowej lub ponadpodstawowej)
8. Wspomaganie ucznia w wyborze ścieżki edukacyjno-zawodowej. Praktyczne rozwiązania.
9. Planowanie współpracy nauczyciela z rodzicami i środowiskiem społecznym.

3.4 Metody dydaktyczne

Wykład: wykład problemowy, wykład z prezentacją multimedialną.

Ćwiczenia i warsztaty: analiza tekstów z dyskusją, praca w grupach (rozwiązywanie zadań, dyskusja), analiza dokumentów wewnątrzszkolnych, ćwiczenia praktyczne.

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	Kolokwium, egzamin w formie pisemnej lub ustnej, obserwacja w trakcie zajęć	w, ćw
EK_02	Kolokwium, egzamin w formie pisemnej lub ustnej, obserwacja w trakcie zajęć	w, ćw
EK_03	Kolokwium, egzamin w formie pisemnej lub ustnej, obserwacja w trakcie zajęć,	w, ćw
EK_04	Kolokwium, egzamin w formie pisemnej lub ustnej, obserwacja w trakcie zajęć	w, ćw
EK_05	Kolokwium, egzamin w formie pisemnej lub ustnej, obserwacja w trakcie zajęć	w, ćw
EK_06	Kolokwium, egzamin w formie pisemnej lub ustnej, obserwacja w trakcie zajęć	w, ćw
EK_07	Kolokwium, egzamin w formie pisemnej lub ustnej, obserwacja w trakcie zajęć	w, ćw
EK_08	Kolokwium, obserwacja w trakcie zajęć	ćw, war.
EK_09	Kolokwium, obserwacja w trakcie zajęć	ćw, war.
EK_10	Kolokwium, obserwacja w trakcie zajęć	ćw, war.
EK_11	Kolokwium, obserwacja w trakcie zajęć	ćw, war.
EK_12	Kolokwium, obserwacja w trakcie zajęć	ćw, war.
EK_13	Obserwacja w trakcie zajęć	ćw, war.
EK_14	Obserwacja w trakcie zajęć	ćw, war.
EK_15	Obserwacja w trakcie zajęć	ćw, war.
EK_16	Obserwacja w trakcie zajęć	w, ćw, war.
EK_17	Obserwacja w trakcie zajęć	w, ćw, war.

EK_18	Obserwacja w trakcie zajęć	w, ćw, war.
-------	----------------------------	-------------

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Ćwiczenia: pozytywna ocena z kolokwium, obecność i aktywność na zajęciach (udział w dyskusji, studiowanie treści czasopism pedagogicznych).

WYKŁAD: EGZAMIN W FORMIE PISEMNEJ LUB USTNEJ, UZYSKANIE NIE MNIEJ NIŻ 50% PUNKTÓW.

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny z harmonogramu studiów	90
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	2
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	28
SUMA GODZIN	120
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	4

** Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.*

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	nie dotyczy

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

- Pedagogika. Podręcznik akademicki, t. 1, 2, red. B. Śliwerski, Z. Kwieciński. Warszawa: PWN 2004,
- Pedagogika. Podstawy nauk o wychowaniu. T. 1. red. B. Śliwerski, Gdańsk: GWP 2006.
- T. Hejnicka - Bezwińska, Pedagogika. Podręcznik dla pierwszego stopnia kształcenia na poziomie wyższym, Warszawa 2015.
- E. Jarosz, E. Wysocka, Diagnoza psychopedagogiczna. Podstawowe problemy i rozwiązania, Warszawa 2006.
- S. Kunowski, Podstawy współczesnej pedagogiki, Warszawa 2007.
- M. Łobocki, Teoria wychowania w zarysie, Kraków 2012.
- M. Nowak, Teorie i koncepcje wychowania, Warszawa 2008.
- J. Półturzycki, Dydaktyka dla nauczycieli, Toruń 2012.

Literatura uzupełniająca:

- D. Borecka – Biernat (red.), Zachowania agresywne dzieci i młodzieży. Uwarunkowania oraz możliwości ich przezwyciężania, Warszawa 2013.
- Z. Frączek, B. Lulek, Wybrane problemy pedagogiki rodziny, Rzeszów 2010.
- J. Lenart, Przygotowanie do wyboru zawodu w kontekście przeobrażeń cywilizacyjnych [w:] K. Denek, T. Koszyc, P. Oleśniewicz (red.) Edukacja Jutra, Wrocław 2009.
- J. Leniart, D. Szumna, Rola szkoły w poradnictwie karier [w:] M. Jedynak, E. Żerel (red.) Transnacionalne doradztwo zawodowe, Lublin 2009.
- I. Nowosad, Nauczyciel wychowawca czasu polskich przełomów, Kraków 2001.
- A. Karpińska, Niepowodzenia edukacyjne – renesans myśli edukacyjnej, Białystok 2013.
- Teksty z czasopism pedagogicznych.
- Zielińska-Czopek M., Autokraci czy demokraci? Nauczycielskie kierowanie pracą klasy szkolnej, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2021.
- Zielińska M., Zaangażowanie rodziców w pracę szkoły w świetle wyników badań nauczycieli szkół podstawowych W: Edukacja – Technika – Informatyka, Kwartalnik Naukowy nr 4(26)2018, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2018.
- Uczłowieczyć komunikację. Nauczyciel wobec ucznia w przestrzeni szkolnej, (red.) H. Kwiatkowska, Impuls, Kraków 2015.
- Mikiewicz P., Socjologia edukacji, PWN, Warszawa 2016.
- Lulek B., Rodzice w przestrzeni szkoły, Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Humanitas, Pedagogika [200492] 21/2020, s. 95-106.
- Lulek B., Wywiadówka jako przestrzeń procedur i rytuałów. O oficjalności i obligatoryjności, Lubelski Rocznik Pedagogiczny [200338], vol 40, nr 1/2021, s. 71-85.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej